

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการประเมินขณะจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย ข้อมูลที่ได้จากการประเมินที่ดำเนินการเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องจะเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ครูได้รับรู้ถึงพฤติกรรมและความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละช่วงเวลา ได้วิเคราะห์เพื่อติดตามความก้าวหน้าของพัฒนาการและการเรียนรู้ รวมทั้งช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขตามภาวะหรือบริบทของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ข้อมูลเหล่านี้ยังเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ครูใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุลเป็นองค์รวมอย่างเหมาะสมกับวัย และศักยภาพของแต่ละคน ดังนั้นการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยทุกคน ทั้งครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูปฐมวัยที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อให้สามารถประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม มีความตรง ความเที่ยง และเชื่อถือได้มากที่สุด

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็กในระดับปฐมวัยศึกษามีความแตกต่างจากการประเมินเด็กในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากเด็กวัยอื่นหลายด้าน เช่น ความสามารถทางภาษา การควบคุมอารมณ์ การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีช่วงความสนใจที่ค่อนข้างสั้น (บัญญัติ แซนทวิ, 2555, น. 30) และธรรมชาติตามวัยที่อยู่นิ่งไม่ได้ ต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลา ดังนั้นการประเมินที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้จึงควรเป็นการประเมินตามสภาพจริงที่ใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย ทั้งการสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน การสัมภาษณ์ และการสนทนาพูดคุย รวมทั้งการทดสอบ ที่จะเลือกใช้ในกรณีจำเป็นที่ไม่สามารถประเมินด้วยวิธีการอื่นได้ ซึ่งแบบทดสอบที่ใช้กับเด็กวัยนี้ส่วนมากเป็นแบบทดสอบให้เด็กปฏิบัติ หรือเป็นแบบทดสอบชนิดรูปภาพ โดยครูต้องให้ความสำคัญกับการสังเกตพฤติกรรมเด็กมากกว่าวิธีการอื่น รวมทั้ง

การเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างรอบด้าน ด้วยเหตุที่การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเฉพาะดังกล่าว ครูปฐมวัยจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้เครื่องมือ เพื่อประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสังเกตพฤติกรรมเด็กในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาของครูส่วนมาก สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ที่แสดงว่า ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็ก และควรจัดให้มีแนวทางการประเมินพัฒนาการเด็กที่เหมาะสม (สมปอง สีนวน, 2546; ลักษมี ชุมภูธร, 2550; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, น. 28)

การพัฒนาครูโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาครูได้ ชุดฝึกอบรมทางไกลเป็นชุดสำเร็จที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการฝึกอบรมทางไกลที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ ที่มีการกำหนดขั้นตอนการฝึกอบรม กำหนดสื่อ กำหนดกิจกรรม กำหนดเนื้อหา ประสบการณ์ และเครื่องมือประเมินผลการฝึกอบรมไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2540) ทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ เป็นการเพิ่มความสะดวกสำหรับครู เนื่องจากครูสามารถศึกษาได้ในเวลาและสถานที่ที่สะดวก ไม่ต้องเดินทางไกล หรือทิ้งห้องเรียนเพื่อเข้ารับการอบรม ซึ่งช่วยประหยัดทั้งเวลา ทรัพยากร และงบประมาณ ดังที่ จุฬารัตน์ ธรรมประทีป (2555) ได้กล่าวว่า ปัญหาของการพัฒนาตนเองของครูประจำการในปัจจุบัน คือ ครูมีภาระงานมาก ไม่สามารถทิ้งห้องเรียนเพื่อการพัฒนาตนเองในเวลาปกติได้ การใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาตนเอง ซึ่งชุดฝึกอบรมทางไกลที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วยสื่อหลัก คือ ประมวลสาระการเรียนรู้ และแบบฝึกปฏิบัติ และสื่อเสริมที่เป็นสื่อปฏิสัมพันธ์ คือ คู่มือการใช้โปรแกรม Edmodo และกิจกรรมฝึกการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยการสังเกตพฤติกรรม และการอบรมแบบเผชิญหน้าโดยวิทยากร

ในการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัยเพื่อพัฒนาความสามารถในเรื่องการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้เครื่องมือ เพื่อประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสังเกตพฤติกรรมเด็กในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เด็กในระดับปฐมวัยศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ควรเป็นการประเมินตามสภาพจริงที่ใช้วิธีการประเมินและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย โดยเฉพาะการสังเกตพฤติกรรมเด็กที่เป็นวิธีการสำคัญและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัยมากกว่าวิธีอื่นๆ และเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยการฝึกฝนผ่านการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์

Edmodo มาใช้เพื่อเป็นสื่อเสริม เพื่อให้ครูได้ฝึกการสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัย การใช้เครื่องมือบันทึกการสังเกต และการแปลผลที่ได้จากการสังเกต โดยใช้ควบคู่ไปกับสื่อหลักที่เป็นประมวลสาระ โปรแกรม Edmodo เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษา ที่สามารถแบ่งปันข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น วิดีโอคลิป รูปภาพ เสียง ฯลฯ ผู้ใช้สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยสามารถมอบหมายงาน ตรวจสอบงาน ให้ข้อมูลย้อนกลับ ประเมินและตรวจสอบความก้าวหน้าได้ รวมถึงใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การนำโปรแกรม Edmodo มาใช้ในงานวิจัยนี้จึงเป็นสื่อเสริมที่เอื้อต่อการฝึกทักษะการสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยและการใช้เครื่องมือบันทึกการสังเกต ผ่านการรับชมวิดีโอคลิป และทำแบบฝึกหัดที่เป็นการฝึกสังเกตพฤติกรรม ซึ่งแบบฝึกหัดจะได้รับการตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อช่วยปรับปรุงและพัฒนาทักษะการสังเกตให้แก่ผู้เข้าอบรม ถือได้ว่าการฝึกปฏิบัติผ่านโปรแกรม Edmodo ทำให้ครูเชื่อมโยงและใช้องค์ความรู้ที่ได้ศึกษาจากประมวลสาระวิชาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงต่อความเป็นจริง ทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้จึงเห็นควรให้มีการอบรมให้ความรู้ครูปฐมวัย เรื่องการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นเอกสาร และสื่อปฏิสัมพันธ์ ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการประเมิน การพัฒนาเครื่องมือการใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในระหว่างการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัยของเด็กต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าด้านความรู้ของครูปฐมวัยด้วยชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัยเรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3. สมมติฐานของการวิจัย

- 1) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80
- 2) ครูปฐมวัยที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
- 3) ครูปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในระดับมาก

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา

5.2 เนื้อหาในการวิจัย คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ครอบคลุม (1) แนวคิดในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย (2) เครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย (3) การสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัย และ (4) การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

5.3 ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น

5.3.1 ตัวแปรต้น คือ การเรียนโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2) ประสิทธิภาพของการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ได้แก่

(1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูปฐมวัยที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัยเรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

(2) ความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัยเรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

6. นิยามศัพท์

6.1 ชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ เรื่องการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้สื่อประสมที่มีการจัดระบบการนำเสนอเนื้อหาและสื่ออย่างเป็นระบบ ชุดฝึกอบรมทางไกลประกอบด้วย สื่อหลัก คือ (1) ประมวลสาระการเรียนรู้ และ (2) แบบฝึกปฏิบัติ ประกอบด้วยแบบประเมินก่อนและหลังเรียน และสื่อเสริม คือ สื่อปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วย (1) คู่มือการใช้โปรแกรม Edmodo และกิจกรรมฝึกการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ Edmodo และ (2) การอบรมแบบเผชิญหน้า โดยวิทยากร

6.2 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่เป็นผลจากประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายทั้งแบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินผลงาน และการสนทนา

6.3 ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลตามเกณฑ์ 80/80 หมายถึง คุณภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากระบวนการและผลลัพธ์ กล่าวคือ ค่า 80 ตัวเลขแรก หมายถึง คะแนนร้อยละประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) ได้คะแนนแบบฝึกหัดระหว่างการฝึกอบรม และค่า 80 ตัวเลขหลัง หมายถึง คะแนนร้อยละประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ที่ได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบหลังฝึกอบรม การยอมรับประสิทธิภาพ ยอมรับเมื่อเท่ากับเกณฑ์สูงกว่าหรือต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน ± 2.5

6.3 ประสิทธิภาพของการใช้ชุดฝึกอบรม หมายถึง ผลของการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูปฐมวัยที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

6.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของครูที่ได้รับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล

6.5 ความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการอบรม หมายถึง ระดับความรู้สึกของครูที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

6.6 ครูปฐมวัย หมายถึง ครูที่สอนเด็กปฐมวัยอายุ 3- 5 ปี

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 ได้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูปฐมวัย เรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพ

7.2 ได้รูปแบบการอบรมครูโดยใช้ระบบการศึกษาทางไกลและการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลและสื่อสังคมออนไลน์

7.3 ผู้บริหารและผู้สนใจสามารถนำชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการพัฒนาครูปฐมวัยเรื่อง การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา